

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Autonomia katolíkov.

Za to najpotrebnejšie sriadenie považuje kresťanská ľudová strana autonomiu katolíkov. Vo veľkom omyle by ale bol každý, čo by z tohoto na to chcel zatvárať, že kresťanská ľud. strana kroz toto zabezpečiť chce katolíkom kto zná ak

veľkej politickej moci a vlády; niemenej sa mýlia, čo sa nazdávajú, že kroz sriadenie autonomie zavdaná bude príležitosť jednotlivým, aby s majetkom katolíckym slobodne šafáriť mohli. Aj to je vytvoreno, že kresťanská ľudová strana preto žiada autonomiu, ako keby s prítomným sriadením cirkve katolíckej nesúhlasila a nebola spo-

Mali speváci.

kojná. Kresťanská ľudová strana si len to žiada, aby zo správy záležitostí čisto-katolíckych vytvorený bol každý duch nekatolícky a aby správa týchto záležitostí bez urazenia organizácie cirkevnej a práv najvyššieho patronátu apoštolského kráľa sverená bola na mužov vo viere pevných a horlivých katolíkov. Kroz autonomiu chce dať kresťanská ľudová strana kráľovi, čo je kráľovo a čo je cirkve cirkvi.

Z tohoto vidno, že pri sriadení autonómie katolíkov ohľad treba brať na práva najvyššieho patronátu apoštolského kráľa a na nepremeniteľnú organizáciu katolíckej cirkve, ako aj na ten pomer, v akom katolíci Uhorska stoja ku viditeľnej hlave cirkve, k rímskému pápežovi.

Práva najvyššieho patronátu apoštolského kráľa zabezpečené sú zákonami krajinskými menovite z rokov 1715. a 1791. Sú to práva najvyššej osobe kráľa podričané, osobné, neodcuditeľné, bez jeho privolenia na druhú osobu neprenesiteľné.

Dľa tohoto ako najvyšší patrón apoštolský kráľ má právo s privolením rímskeho pápeža biskupstvá, abacie a prepositury zakladať. S privolením rímskeho pápeža robiť môže tiež v týchto rozličné cirkevno-právne premeny, môže prekladať sídelné miesta, jednotlivé cirkevné benefícia, deliť, spájať alebo zastavovať. Ako najvyšší patrón apoštolský kráľ vymenúva arcibiskupov a biskupov, vymenovaným odovzdáva pred potvrdením pápežským požívanie arcibiskupských a biskupských dôchodkov; vymenúva titulárnych biskupov, svetských a reholných opátov a prépoštov, riadnych a titulárnych kanonikov. Ako najvyšší patrón má právo aj nad súkromnými patronátmi v Uhorsku; ako vyznačenia udeľuje právo patronátu jednotlivým, rozhoduje v sporných otázkach patronátskych, riadi práva a povinnosti patrónov, právo patronátu pre zneužívanie im odníma. Má právo dozorstva na správu cirkevných a školských základín; pri zanedbaní majetkov cirkevných zo stránky väčších alebo menších hodnostárov má právo na tieto sekvester vypovedať a dôchodky obrátiť k opraveniu zanedbaných stavísk, kostolov a fundu inštruktusu; ku odcudzeniu alebo zadlženiu cirkevných majetkov má právo dať svoje privolenie, jedná-li sa však o väčšom odcudzení alebo zadlžení, požaduje sa aj privolenie rímskeho pápeža. Jestli sú arcibiskupstvá,

biskupstvá a iné väčšie benefícia uprázdnené ako najvyšší patrón apoštolský kráľ má právo ich spravovať a nariadiť dočasné dôchodky jejich ku akým cieľom majú sa obrátiť; má právo správy a riadenia dotyčno náboženského učebného fondu a katolíckej základiny university; konečne právo má majetky a statky zaniklých kláštorov ku iným cieľom cirkevným a ku podpore katolíckych škôl obracať.

Toto sú práva, ktorými vládze každý korunovaný kráľ Uhorska, ako kráľ apoštolský. Sú toto práva osobné a spolu cirkevné apoštolského kráľa. Cirkevné sú práva tieto preto, bo nimi cirkev ozdobil prvého apoštolského kráľa sv. Štefana. Tieto osobné a spolu cirkevné práva koná apoštolský kráľ kroz svoje svetské vlády a kroz ministrov svojich s vytvorením katolíckych živlov.

Povážme si túto záležitosť z blízka, ako ona vskutku prítomne u nás stojí. Uprázdni sa dajaké arcibiskupstvo, biskupstvo alebo iná s dôchodkami spojená hodnosť cirkevná. Medzi apoštolské práva korunovaného kráľa patrí zaplnenie takejto hodnosti. Kráľ sám všetky svoje práva osobne koná a prevádzať nemôže. Potrebuje k tomu svoje orgány, na ktorých predlohu vymenúva cirkevných hodnostárov. Tieto orgány sú vláda.

Liberalizmus to tak ďaleko dovedol, že naše Uhorsko — ačpráve je kráľovstvo marianské — stalo sa razom interkonfesionálnym alebo, zreteľne povedano, bez náboženského rázu, Tomuto zodpovedná bola vždy aj vláda bez náteru katolíckeho rázu. Páni ministri dostavili sa síce ku verejným katolíckym obradom alebo službám božím, najmä keď tam bol prítomný aj kráľ, pritom však ani jednomu liberálnemu ministrovi nenašlo sa, aby sa za horlivého katolíka vydával. Obzvlášte ministri výučby a náboženstva, ku torbe ktorých prináleží predostreť kráľovy tých, čo majú byť vymenovaní za cirkevných hodnostárov, jednou rukou podávali tieto predlohy apoštolskému kráľovi, druhou rukou zas podpísali proticirkevné zákony civilných sobášov, beznáboženstva, kancelparagrafov a rozličných vymyslenín liberálnych ku utlačeniu cirkve a ku potupeniu tých, ktorých kráľovi k vyznačeniu prednášali. Toto je samo v sebe nezmysel. Ministrom môže byť aj nekatolík a aj nekresťan. Nesrovnáva sa to ani s rozumom a nezodpovedá to ani spravodlivosti, aby minister interkonfesionálneho štátu pred-

stieral apoštolskému kráľovi predlohy na vymenovanie tých najvyšších cirkevných hodnostárov. Dá sa síce predpokladať, že pri týchto predlohách patričný minister obrátil sa o mienku uhorského sboru biskupského, či si ale túto mienku aj všimol a či aj dľa nej jednal, to je iná otázka.

Doprostá urazenie je to pre katolíkov Uhorska, že v tak veľavážnej záležitosti, ako je vymenovanie arcipastierov a iných hodnostárov cirkevných, nemajú žiadneho slova. Vláda uhorská len z naloženia apoštolského kráľa koná v ohľade práv najvyššieho patronátu to, čo apoštolský kráľ osobne má konať. Pri riešení tejto otázky treba teda do ohľadu brať práva najvyššieho patronátu, ktoré apoštolský kráľ skrze vládu vykonáva. To isté, čo naložil kráľ so všetkým právom svojej zákonnej vláde, to isté môže apoštolský kráľ naložiť výboru, alebo správe katolíckej autonómie, ktorú on pri nedotyčnom a neporušenom uplatnení všetkých svojich práv najvyššieho patronátu potvrdí.

Toto žiadali doposiaľ katolícki výtečníci vo všetkých autonomických pohyboch. Vládám sa to pravda neľúbilo. Preto ostali uzavretia kongressov katolíckych doposiaľ bez výsledku.

Prítomne však, kde kresťanská ľudová strana lichotí si môže akým-takým vplyvom vo vláde a v zákonodarstve, dá sa očakávať, že pri neporušenom uplatnení najvyššieho patronátu apoštolského kráľa a ako to na budúce dokážeme, pri úplnom zachovaní nezmeniteľnej organizácie katolíckej cirkve, v otázke autonómie katolíkov pokročí sa ku jej zakončeniu. Zmocnenie katolíckej cirkve, je zmocnenie katolíckeho ľudu a jedine toto chce kresťanská ľudová strana kroz autonómiu katolíkov.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

O priemyselníkoch.

Účinkovanie kresťanskej ľudovej strany rozprestiera sa na všetky obory spoločenského života. Cielom jej je pomáhať každému. Preto vzala do jej programu desiaty bod o obrane a podpore malého priemyslu. To isté má v programe aj vláda koalície a aby toto dľa možnosti bolo aj prevedené, na tom zvlášte pracovať bude kresťanská ľudová strana.

Aby sa v tomto ohľade zákonodarstvom dačo stálo a osožného previedlo, ku tomu je už sverchovaný

čas. Remeslá zle idú. Remeselníci upádajú. Sú žobráci. Kto by bol remeselníkom. Takéto a podobné ponosy až veľmi často čujeme. A nie bez príčiny. Uznáme, že malí priemyselníci horšie stoja, ako malí hospodári. Príčina toho je tá tisíc razy prekliata liberálna politika, ktorá vydala remeselníkov fabrikantom a veľkým podujateľom. Liberalizmus zničil všetky starodávne kresťanské ustanovizne, ktoré boli základom blahobytu remeselníkov. Takto zotrel aj cechy, ktoré hájily priemyselníkov, poisťujúc ich samostatnosť a výživu.

Z celej priemyselníckej otázky jedonkaždý jasne vidí, totižto, že postavenie malých priemyselníkov je beznádejné, a jestli nevezme ich pod ochranu zákonodarstvo v kresťanskom duchu, tak vyjdu na vnivoč. Tkáči dali sa už na iné remeslo, lebo nevydržali konkurenciu s fabrikami. Aj iní malí priemyselníci dokonávajú, lebo tlačia ich veľké továrne a stroje. Následky tejto konkurencie sú, že ubúda počet samostatných priemyselníkov, lebo prinútení sú svoje dielne pozatvárať a vstúpiť do služby väčších podujateľov. V Uhorsku za desať rokov 15.000 samostatných remeselníkov zatvorilo dielňu, to jest o tolko ubudol ich počet. Mnohí síce tak sebe myslia, že je lepšie, keď malý remeselník zavre dielňu, prestane byť samostatným majstrom a hľadá inde službu, lebo ako robotník má istý výrobok, z ktorého vyžije, ako keď sa žobráci, hluší a chleba predsa nemá. Nižej dokážeme, že nenie to jedno samostatným byť, alebo tovaryšom, alebo lifierantom väčších podujateľov. S hmotným úpadkom remeselníkov spolu chodí jejich politický a spoločenský úpadok. Zatiaľ boly cechy, remeselníkov si každý ctil. ako triedu vzdelanú, teraz ale — ako liberalizmus zničil cechy a uviedol do života slobodný priemysel — sú znevážení, tísni ich do zadu a miesto ich zaujali nové úrady, fabrikanti, špekulanti, kupci, najmä ale židáci. Títo utláčajú a nivočia remeselníkov, lebo keď zákon dovolí šatstvo, obuv a vôbec všetky výrobky priemyselnícke v sklepoch predávať, tak načo sú potom krajčíri, zámočníci, obuvníci, klobočníci a iní priemyselníci? Konečne nemieme zabudnúť, že terajší remeselníci nie sú v náboženskom a mravnom ohľade takí, akí boli jejich predkovia. Aj medzi nimi vypukla panština. Zlaté hodinky, rukavičky, karty a iné panské zábavky musia byť, ale kostol, spoveď, kázeň, to už vraj nepotrebuje vzdelaný priemyselník, lebo že je to len pre hlúpeho dedinského bugriša. Takéhoto zmýšľania je ne jeden priemyselník. Teraz už nerozoznáš pána od mestského priemyselníka ani v šatstve, ani v obyčajoch. Marne hľadáš pani majstrové a remeselnícke dcéry, to sú všetko «nagysádky». A nádhera koštuje peniaze. A keď ich nenie, čo potom robíš?...

Príčin, ktoré ubijajú malých priemyselníkov, je veľa. Najhlavnejšia je ale, že cechy prestaly a liberálni štátnici vyhlásili slobodný priemysel. Tento vytisol remeselníkov so strojmi zo všetkých dielní, nechajúc im len malý priestor nie tak k práci, ako k bedáreniu. Ten liberálny zákon o priemyselnej slobode dobrý bol pre majetných podujateľov a fabrikantov, lebo zariadili dielne svoje

na stroje, s ktorými desať, ba dvadsať razy viac vyhotovili, ako malý remeselník s rukovou prácou. Pritom aj tú výhodu mali, že na lacnejší interes dostávali a užívali kapitál, ako malý priemyselník. Slovom mašiny prevládaly ruky. V takomto nerovnom zápase pravda že remeselník prehral. Následky slobodného priemyslu sú, že do jedných rúk dostalo sa viac priemyselných odborov, to jest zákon dovoľí, že môžeš byť krajčiom, obuvníkom, debnárom, maliarom, hodinárom, hoc si sa ani neučil tie remeslá, len maj po ruke robotníkov. Teda ako môže žiť ten malý priemyselník, keď sám zákon vytrhne mu z ruky kus istého chleba? Druhý následok je neobmedzená konkurencia, ktorá nie v tom pozostáva, že jedon priemyselník s robotou prevýši druhého, lež jedon lepšie klame ako druhý. Natiska obecnstvu falošný, podlý a vymuštrovaný tovar, s čím ubije cenu poriadnych výrobkov a donúti iných, aby ešte lepšie švindlovali. Toto huncútstvo od fabrikantov sa naučili mnohí remeselníci, čoho následok je, že utratili dôveru obecnstva a ľudia ich držia za dráčov.

Malým priemyselníkom aj domkárenie odoberá ich chlieb. S týmto najmä židáci sa zaoberajú, chodia po domoch, núkajú ľuďom všeliaký podlý tovar a ľud náš natoľko je ľahkomyselný, že pokúpi za lacný groš veci, ktoré nič nestoja.

Dokázali sme, že veľký priemyselník a fabrikant je vždy v prednosti v oči malého remeselníka. Má peniaze, vo veľkom kupuje a tak lacnejšie dostane látku a materiál. Obyčajne s mašinami pracuje a tak vstave je lacno veci vyhotoviť. Z tohoto vidno, aký sverep má kapitál pri priemysli. A práve to ubija remeselníkov, že nemajú peňazí, ktoré by — ako sa to hovorí — do obchodu strčili. A kto nemá peňazí, nemá úveru a tak prinútený je podrobno kupovať, pričom nenie osohu. Nuž ale tomuto nie tak priemyselníci sú na príčine, lež obecnstvo (kundšafti), lebo keby remeselník zaraz dostal výplatu za vyhotovenú prácu, tak by sa vedel obracať vo svete, ale keď na bôrg musí robiť, keď tých pár korún, z ktorých má žiť, aj za rok nemôže dostať, keď ho aj ten najhorší platník sekuruje: tak nečudujme sa biede remeselníkov. My ľutujeme malých priemyselníkov a radi by sme im pomôcť, preto si kresťanská ľudová strana na tom bude dať záležai, aby zákonodarstvom dľa možnosti uľavený bol ťažký stav priemyselníkov. Áno, my chceme, aby malí priemyselníci požívali ten istý dobrobyt, v ktorom podiel mali, zakaiaľ cechy boly. Toto ale nechceli a nechcú ani liberáli, ani socialisti. — Prví preto, lebo vtedy odbudlo by židom, druhí preto neprajú dobré časy priemyselníkom, lebo v tom čase prestal by socializmus, s čím tiež len krdel židov by utratilo.

Naším heslom je: treba brániť malých priemyselníkov. Káže to laska a je to povinnosťou štátu, lebo veď koľké tisíce poriadnych rodín by ztratil štát, keby ľahostajne hľadel na zápas remeselníkov. Títo musia byť sanno-tatní a slobodní, lebo neodvislosť povzbudí človeka k činnosti a dá mu povedomie, že nie je otrokom. Potrebné je tiež, aby remeselníci boli v remesle zdokoná-

lení. Nie fušeri a babráci, lež ozajstní majstri. To je už aj z toho ohľadu zapotreby, lebo teraz ľudia veľa dajú na módu a na fajnosť. Ktorý remeselník nevie vyhoveť požiadavkám obecnstva, ten radšej nech zloží stroj, lebo i tak len bedárom bude. Keď ale žiadame od remeselníka dokonalosť, dajme mu k tomu schopnosť a bráňme ho oproti nestatočnej a lúpežníckej konkurencii. Brániť by ho mal zákon, lenže náš priemyselnický zákon nenie iné ako klam. Veď dľa tohoto zákona hoc kto dostane povolenie k otvoreniu obchodu, nech má len v ňom vyučeného človeka, a môže aj trojaké remeslá prevádzať. Nuž teda, ako môže žiť malý priemyselník pri takomto konkurentovi? Ten môže aj na bôrg robiť, môže prijať hoc koľko práce, lebo má peniaze a úver, čože má ale robiť chudák remeselník, ktorý len z výrobku sa udržuje? Zákon teda právo dá kapitalistovi, aby vyžieral remeselníkov. A aké to má následky? Že z malých priemyselníkov zobrások zrobili. Prečo nemôže byť bárs kto merníkom, pravotárom, lekárom, sudcom, slúžnym atď.? Obráťme to aj na remeselníkov a zákon nech vypovie, že remeslo sprevádzať len ten má právo, ktorý je v ňom vyučený. Tak budeme mať poriadnych remeselníkov, ktorých vážif si bude obecnstvo a nie fušerov.

Uľavenie ťažkého osudu malých priemyselníkov je zvláštnym cieľom kresťanskej ľudovej strany. Tento vznesený cieľ má v jej programme a bude všemožne pracovať na tom, aby on dľa programu vlády koalície zákonodarstvom v duchu kresťanskom prevedený bol. Remeselníci a priemyselníci každého odboru len svoje vlastné záujmy pudporujú, keď sa bez rozdielu zmýšľanla ku kresťanskej ľudovej strane pripoja a rozširujú ju vo všetkých svojich odboroch. Čím viacej zmocnie kresťanská ľudová strana v krajine, tým mohutnejší je vplyv jej na sneme a tým úspešnejšie bude môcť účinkovať za ubiedený stav malých priemyselníkov. Preto drahí bratia malí priemyselníci, vo vašom vlastnom záujme, v mene vašich utrápených rodín vás prosím, pristúpte do posledného muža ku zástave kresťanskej ľudovej strany!

Ondrej Hladký.

Slovenská ľudová strana je čisto luteránska. Varujte sa jej starí ľudáci!

Kto má pravdu?

V tých časoch, keď naša ľudová strana založená bola, aby ťažkú prácu za ľud v tejto našej vlasti uhorskej bydlíaci na seba vzala, napadly ju všetky politické strany čo takú, ktorá je vlasti nebezpečná. Všetko zlé vymyslené bolo na našu stranu ľudovú, a už-už len že sme nezahynuli. Ale statočnosť a pravda zvíťazif prv-neskôr

musí. Ťažký bol to začiatok účinkovania nášho; ale keď Boh s nami, kto proti nám?...

Podstúpili sme kruté boje, veľké prenasledovania, ťažké údery; ale s božskou pomocou vydržali sme. A hľa dnes naša strana smelo môže pozrieť na minulosť, na prítomnosť a do budúcnosti. Naša strana ľudová zostala verná ľudu a preto sa ľud ku nej pripojil. Naša strana ľudová jednako milovala ľud, či je to Maďar, lebo Slovák, alebo Nemeč a hlásala pokoj, svornosť a lásku občiansku. Nerobila rozdiel medzi tým alebo tým, lež pracovala a pracuje smelo a verne všetko za ľud a všetko pre ľud kresťanský.

Vidiac to niektorí slavianski poprední národovci, že sa ľudovej strane dobre vedie, že sa ľud ku nej pripojuje, závisťou povzbudení rozpamätajúc sa, že jejich snahy za toľké a toľké roky sa v ničom nesplnili; vidiac veľkú premenu u slovenského ľudu, že sa prebúdzajú, že oživa pričinením sa našej kresť. ľudovej strany, pomysleli si: dobre bude upečené gaštany z vatriska vytiahnuť pre nás, totižto pre takrečených vodcov národných. Myslel nasledoval skutok, Judáši boli a budú vždy! Tak sa stalo i v našej ľudovej strane. Na vyzvanie turčianskych národovcov, judáši našej strany ľudovej omámení martinskou slávnosťou, zradili nás a pripojili sa k tým starým národovcom, ktorí už od roku 1848. bojovali za plány svoje, ale nadarmo. Títo pravda ochotne chytili do osýdla našich vyučencov, omráčili ich prázdnyimi sľubami a peknými rozprávkami. Prišla k tomu osobná vysokomyseľnosť a pýcha omráčených a nadchla ich tou myšlienkou, prečo by sme my nemohli panovať nad týmto slovenským ľudom? Veď sa on ľahko dá naviesť a chytro uverí, čo sa mu peknými slovami prednesie, a veď takého, čo mu po chuti a pekne vypráva, aj do ohňa nasleduje, čo by sa hneď aj popálil a kým sa i on sám nepresvedčil, nedá na nikoho nič. Naš ľud ešte len veľmi začína chápať o politike. Takto teda naši judáši spojení so starodávnymi národovcami, založili novú, že vraj slovenskú ľudovú stranu. Cestu chystal k tomuto luteránsky «Týždenník», noviny, ktoré čo deň hrozne sa prevíňujú proti katolíckemu duchovenstvu. Niekoľko vysokomyseľných mladochov zkriesili už umierajúce «Katolícke Noviny» a s plátkom týmto, z ktorého neskôr i mená svoje poztrhali, začali našu ľudovú stranu čo deň to deň napádať, zneuctievajú a v hneve i z pomsty, že sa im všetko po vôli nedarí, nás, ktorí čítame «Kresťana» a patríme k našej ľudovej strane, len smetiskom nazývajú a píšú o nás nestydate, že z vášho «Kresťana» žijeme. Nuž a títo páni chcjú ľud slovenský vzdelávať!

My sme «čvachovia», preto že nesúhlasíme s jejich politikou. Čo viac, opovažujú sa i staručkého grófa Zichyho pred ľudom očerňovať. Tohoto muža, ktorého sv. otec za jeho veľké zásluhy, ako najvernejšieho syna cirkve katolíckej nanajvýš vyznačil. Ani tomuto nedajú pokoja. Kto má teda pravdu?

Kozák.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasiť s touto stranou!

POLITICKÉ CHÝRY.

Luteránsky «Týždenník» a katolicizmus.

To žiadajú od nás, aby sme to bez slova trpeli, keď oni tie najhroznejšie veci páchajú proti katolíkom. Keď poukazujeme na to, nakoľko jednanie jejich protivní sa všetkému, čo doposiaľ sväté bolo pred katolíkmi, to hneď hovoria o nás, že im nadávame do luteránov. My ale len bez slova nechceme trpieť to jednanie, ktoré tak hrozne uráža a potupuje katolicizmus. Neboli by sme statoční sluhovia katolicizmu, keby sme nezavrátili tie hlúpe nápady a potupné hany, ktoré inoverci jednostajne kydajú na katolícku cirkev i na jej biskupov a kňazov. Že aj niekoľko nešťastných a poblúdených mladých kňazov v tejto smutnej robote inovercom pomáha, to nás zklátiť nemôže, bo my úfame v Boha, že rozumnejšia čiastka ľudu nahliadne, kto má pravdu. Tu hľa za povinnosť si považujeme upozorniť katolíckych čitateľov našich na to, čo píše Hodža v jeho luteránskom lístku o nás katolíkoch a o našich biskupoch: «Čo je klerikalizmus? Klerikalizmus je to, čo robí primas Vaszary s Jehličkom a biskup Párvy s Hlinkom. Moc cirkve zneužíva na prospech politickej vlády vyšších a najnižších, obráť o náboženskú slobodu tisíce ľudu a z Kristovej pravdy uplieť na chudobu bič, vziať ľudu Krista, toho Krista, ktorý bol a žil a pracoval za chudobný svet, vziať ho pre seba a vládou hierarchie opanovať veriace duše». — Takto píše syn jedného luteránskeho kňaza o katolíckej hierarchii, o katolíckych biskupoch a o primasovi a nechýbajú katolíci, čo za tieto planosti jejich ťažko vyrobenými haliermi platia, ako nachodia sa aj podaktorí katolícki kňazi, čo tento plátok svojim veriacim čítať dávajú. Juriga a Jehlička s týmto človekom sedia v jednej stránke a robia rovnakú politiku. Tak ďaleko odvedli od nás ľud, ten ľud, čo si vždy žiadal kresťanskú politiku. Zviedli ho do ramien takých ľudí, čo sa o katolíckom kňazstve opovažujú nasledovne písať: **Čierne bandy, čierni biskupi!** Úbohí a nešťastní ľudia ako ďaleko ste zablúdili, kde sa podela vaša kňazská citlivosť, vaše svedomie, že sa opovažujete robiť to, čo robíte!

Klerikalizmus a Hodža.

Po celom svete menujú kresťanské stránky klerikálske a bárs liberáli a neverci meno toto politickým stránkam kresťanským z posmechu dávajú, oni sa preto nepohoršujú. Hodža ale klerikalizmus takto opisuje: «Každý klerikál je taký, má len sobectvo a tyranstvo v tele, duše, svedomia, ľudskosti nehľadá u neho. Klerikáli, to sú tí farizeji, o ktorých keď Kristus hovoril, krv sa mu búrila

svätým hnevom. Slováci, varujte sa klerikálnej bandy. Nič im neverte a nič im nedajte». — Pýtame sa Jurigu a Jehličku, je-li to pravda, že po celom svete menujú kresťanské stránky klerikálnymi? A jestli je to pravda, ku akej stránke patria teda oni, čo nesvedomite ohlasujú: «varujte sa klerikálnej bandy?»

Žeravá nenávisť oproti biskupom.

Ku označeniu toho, ako hovorí ružomerský kandidát ablegátsky národovcov o spišskom biskupovi, treba nám nasledovne uverejniť: Tento pán obrátil sa v luteránskom «Týždenníku» otvoreným listom na spišského biskupa, v ktorom tohoto vysokého hodnostára cirkevného ako dajakého paholka len s ty oslovuje a k tomu píše: «ako to z tvojich skutkov vidíme, ty si sa celkom zpoňčil, nemyslíš na tvojho Boha a na zákon jeho, ale len na hmotné veci». — Má to teda katolícky ľud trpezlivo znášať, že opovažujú sa takto zachodiť s jeho biskupom, ktorý je života čistého, ktorému ani najväčší nepriateľ jeho ničoho predhodiť nemôže? Ved len to majú proti tomuto biskupovi, že Hlinku fahal na zodpovednosť, že ho — ako oni hovoria — nespravodlivo prenasleduje. Pán Hlinka a jeho zlí priatelia by mali vedieť, jestli sa im krivda robí, že aj biskup má svoju vrchnosť, že jesto aj rímsky pápež na svete, oni ale nie tam hľadajú spravodnosť, lež miesto toho o biskupovi Párvm nasledovne píše: «ak verí v Boha, musí urobiť koniec prenasledovaniu nevinného kňaza, ak neurobí koniec, je zapierač Krista, Boha a Ancikrist».

Katolíckym Novinám.

Pohovoria všeličoho dve na tri bez všetkej logiky pisatelia «Katolíckych Novín», pri tom ale len na to jedno zabúdajú, že generálny pán vikár arcibiskupský Rajner zná slovensky a číta sám tie skalické noviny. Zdá sa, že nevedia ani to, že celý svet drží Rajnera za muža najsvedomitejšieho a najspravodlivejšieho, ktorý prv než sa ku dačomu odhodlá, hlboko si to rozváži, od Rakovszkyho teda rady nepotreboval. Ostatne cirkev katolícka ako nie v minulosti a prítomnosti, tak aj v budúcnosti nebude sa nikdy na bodáky opierať. Cirkev zakorenená je v srdciach veriacich a z tých ju nikto ľahko nevyvrve.

Predsedníctvo snemovne u kráľa.

Predseda uhorskej snemovne *Julius Justh*, podpredsedovia *Štefan Rakovszky* a *Ludvik Náray* boli dňa 20. júna na výsluchu u kráľa. Jeho veličenstvo vypytoval sa náležite o bežných politických záležitostiach. Predsedníctvo snemovne nevie dosť prenachváliť vyznačenie, akým bolo prijaté.

O delegáciach.

Podvýbory po usilovnej práci zakončili pojednávania ressortov ministerstva vojenských, námorníckych, zahraničných a finančných spoločných záležitostí. Patričné predlohy sú po zdĺhavých debattách všetky prijaté. Na debattách zúčastnili sa *Štefan Rakovszky*, *Franc Bu-*

záth, *Mikuláš Zboray* z ľudovej kresťanskej strany. V pondelok začali sa plenárne zasadnutia delegácie, ktoré cez viacej dní potrvajú a v ktorých návrhy delegačných podvýborov pravdepodobne prijaté budú. Začnú sa potom riadne zasadnutia snemovne s pojednávaním adressy na kráľa. Adressný výbor pod predsedníctvom *Kolomana Szélla* zostavil adresu celkom na základe programu koalície, berúc do ohľadu každú stranu a poveril referenta *Aladára Ballagiho*, aby v najbližšom zasadnutí predstrel snemu adresu.

Záverečné účty z roku 1904.

Z výkazu najvyššej účtovnej stolice o záverečných účtoch štátneho hospodárenia roku 1904. vysvitá, že pokým rozpočtový zákon pri riadnych príjmoch a výdavkoch vykazoval 57,739.000 korún zvyšku, v skutočnosti tento zvyšok obnášal 136,650.000 korún. Pri mimoriadnych príjmoch a výdavkoch vykázané ale bolo deficitu 56,212.000 korún, tento deficit vzrástol však vskutku na 67,588.000 korún. Výsledok hospodárenia bol teda súhrnom prajnejší o 68,541.000 korún, než bol v rozpočte preliminovaný. Celý majetok štátu, budovy, železničné stavby atď. rozmnožil sa o 82 millionov korún. Čistá hodnota celého majetku štátneho obnášala dňa 31. decembra 1904. tisícosemstodevätáňst millionov korún.

Otázka kvoty.

Kvota menuje sa to ustálenie, koľko má platiť Uhorsko a koľko Rakúsko ku spoločným výdavkom štátnym. Ku určeniu tohoto vyslané sú deputácie tak zo stránky Uhorska, ako aj Rakúska, ktoré prítomne o tom vo Viedni pojednávajú. Doposiaľ za základ ustálenia kvoty slúžila schopnosť znášania tiarch, Rakúšania však teraz za základ chcú vziať počet obyvateľstva. Doteraz platilo Rakúsko ku spoločným výdavkom 65 procentov a Uhorsko 34 procentov. Keby dľa počtu obyvateľstva ustálili sa v kvote, to by Rakúsko malo platiť 58 procentov a Uhorsko 42 procentov ku spoločným výdavkom, teda asi o 15 millionov korún viacej, než predtým. Ostatne medzi členami rakúskej kvotovej deputácie nachodia sa aj takí, čo by chceli, aby kvota pre obe stránky monarchie v rovných čiastkach, teda pre každú v 50. procentoch ustálená bola. Uhorsko bolo vždy dobré k tomu, aby platilo, až mu kosti praštia, za svoje práva ale mrsí krvútne zápasíť.

Bývania pre robotníkov a sluhov.

Gróf *Julius Andrassy*, minister vnútorných záležitostí poslal všetkým právomocnostam krajiny nasledujúce veľavýznamné nariadenie:

«Ako je všeobecne známo, nákazlivé nemoce rozširujú sa menovite tam, kde verejno-zdravotnícke požiadavky sú nedostatočné: pôda nakazená hnojivými článkami, budovy a ich okolie nečisté. Bytové pomery majú byť tým väčšími polepšené, čím vo väčšej miere uznáva veda, že čisté byty a dobré zdravotnícke poriadky prekážajú šírenie sa suchotín. Minister odvoláva sa na dávnejšie nariadenia ministerstva vnútra, ktoré

znejú o polepšení bytov a nakladajú právomocnosťam, aby sa postarali o polepšenie robotníckych rodinných bytov. Kde-tu sa i stalo, že pohľadom na toto vynesené boly stanovy, no v celej krajine nariadenia neboly dost do ohľadu braté. *Byty robotníkov a sluhov na najviac miestach nezodpovedajú verejno-zdravotníckym a verejnomravným požiadavkám.* XIV. zákonný článok z r. 1876. dáva splnomocnenie právomocnosťam na to, aby sa postarali o zdravé robotnícke a sluhovské byty. Minister osvedčuje sa, že opierajúc sa na spomenutý zákon za potrebné považuje označiť smer, ktorý pri sriadení otázky robotníckych a sluhovských bytov musí byť nevyhnutne do ohľadu bratý a toto je to, že *pre každého jednotlivého zamestnanca, ktorý má familiu, ma byť zabezpečený jeden zdravý, najmenej z jednej, oblokom zaopatrenej izby pozostávajúci byt.* Minister nakladá právomocnosťam, aby v záležitosti tejto otázky uviedly do života štatúty, čo možno behom najkratšieho času».

Najnovšie nariadenie honvédskeho ministra.

Honvédminister vydal nariadenie, aby ohľadom na súrne práce poľné náhradní rezervisti povolani k službe na 28 a 18 dní podržaní boli pri vojančine len za 13 dní. Za toto nariadenie zaslúži si minister honvédstva vďaka obecnstva, bo súrna práca poľná má zaiste prednosť pred cvičbou vojenskou. Reservisti ostatne majú už i tak vedieť, ako majú s bodákami v čas potreby zaobchodiť.

Zotrenie ríšskych titulov.

Ministri zahraničných, vojenských a finančných spoločných záležitostí mali doposiaľ titul ríšskych ministrov. Následkom uzavretia terajšej delegácie budú tieto titule napozatým zotrené a patriční ministri budú sa volať len rakúski a uhorskí ministri spoločných záležitostí. Viedenským novinkárom sa táto novota neľubi a majú v tom zádrapku ku novým nápadom na Uhorsko.

Uhorský minister obchodu na audiencii u kráľa.

Uhorský minister obchodu Franc Kossuth dňa 26-ho júna mal výsluch u kráľa, pri ktorej príležitosti predložil viacej súrnych záležitostí do obchodnej torby patriaciach. Kráľ prijal predlohy a po dlhšom rozhovore prepustil ministra milostne.

K potešeniu notárom

Gróf Julius Andrassy, minister vnútra upovedomil právomocnosť stolíc, že obnosy doplnenia platu obecných notátov vyassignoval zpiatočne na rok 1905. Nádejat sa možno, že notári tým horlivejšie pracovať budú v svojich úradoch k dobrému ľudu.

Noví főišpáni.

Jeho veličenstvo kráľ vymenoval najnovšie nových főišpánov, a sice do stolice Csik vymenovaný je krajinský vyslanec Ubul Kállay; do stolice Heves vymenovaný

je vyslanec Ferdinand Szederkényi; do stolice Temes a do mesta Temesvár vymenovaný je krajinský vyslanec Gregor Kapdebó. — V okresoch, ktoré zastupovali novovymenovaní főišpáni, bude treba nové volby vypísať a previesť.

Občiansky stav krajinských vyslancov.

Zanímať bude nadovšetko voličov, aké občianske stavy a zamestnania zastúpené sú v terajšom sneme. Je medzi krajinskými vyslancami 14 ministrov a štátnych tajomníkov; 121 advokátov; sú tam dvaja advokáti kandidáti; je tam 36 bývalých, štátnych, stoličných, mestských a iných úradníkov. Bývalí főišpáni sú štyria; veľkostatkárov je 50; prostredných statkárov 67; malí statkári sú 3; je aj 1 roľník; 5 kupcov; 2 fabrikanti; 5 správcov baniek; 19 katolíckych kňazov; 2 kňazi grécko-katolícki; 2 kňazi grécki nespojení; 3 duchovní evanjelickí a 7 duchovných ev. reformátskych; je tam ďalej 10 spisovateľov; 14 novinárov; 1 vydavateľ novin; 16 učiteľov hlavných a stredných škôl; 6 lekárov; 2 lekárnici; 1 privátny úradník; 1 maliar; 4 inžinieri; 1 bývalý vojak; 1 árendáš; 1 bývalý verejný notár; 1 hvezdár a 1 súkromník. — Z tohto vidno, že aj v terajšej snemovni je najviacej advokátov. Pri reforme volebného práva na základe spravodlivosti, ako si to kresťanská ľudová strana žiada, bude nový parlament zaiste ináč vyzerať.

Z CUDZOZEMSKA.

Tolerancia v Rusku.

Minister výučby v Rusku vydal nariadenie dotyčno vynučovania v náboženstve dietok nie ortodoxných v ľudových a stredných školách. Dľa tohoto nariadenia vyučovať sa má náboženstvo v riadnych hodinách, v reči materinskej, z kníh cirkevnou vrehnosťou a ministerstvom výučby potvrdených, kroz patričných kňazov, ktorí nenie sú podriadení svetským školským vrehnosťam. V smysle tohoto nariadenia katolíci v Rusku po štyridsiatich rokoch mohli teraz po prvý držať verejné processie na Božie Telo, ktoré sa všade slávnostne odbavovali a neboly zo žiadnej stránky rušené len v Bialystoku kroz židov.

Rozširovanie katolíckej viery v Číne.

Početným opúšťaním pohanstva tak mohutne zmáha sa počet katolíkov v Číne, že o nedlho zrastie na jeden million. Katolícki veriaci stoja tam pod duševnou správou troch apoštolských vikariátov a troch apoštolských prefektúr. Slovo božie ohlasuje 1143 auropejských a 521 domorodých kňazov. Nepriatelia cirkve katolíckej pravda netešia sa tomuto zmáhaniu sa katolíkov v Číne a neprestávajú priam tak ako u nás tie najnemožnejšie vymysleniny roztrusovať o kňazstve katolíckom. Týmto ale pravde cestu zastaviť nemôžu.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Lajdák nič nepovedal, len vrtil hlavou. Istotne už stískal voľačo pod zubami, lenže nechcel s tým vyrukovať. Ale kenečne chcel poriadne domrzej Podlupku, preto povedal túto sentenciu:

— Hovorte vy, čo chcete, pre mňa môžete sa aj rozpučiť, ale ja len to poviem, že o tri mesiace, dľa vašových hodín budú naše gazdinky poludnie stolif, aj vy dľa tých hodín pôjdete do Prievidze k stanici, ak by pytač vašej Ulky po železnici prišiel.

Podlupka bol ako rak červený od jedu a len toľko povedal:

— Z toho veru nič nebude.

— Veď uvidíme — odpovedal Lajdák a odišiel.

Podlupka dlho hľadel za ním a len teraz počalo v jeho hlave svitať.

— Hm, ak ozaj nešpasuje ten galgan? Naposledy urobí to, čo povedal a potom bude po mne — myslel si Peter. — A to aj vystane z neho, len aby ma čím lepšie dopálil.

Potom ale prišlo mu voľačo na um. Keby on tak predbehnul Lajdáka? To by bola komédia? Ten by sa rozliat na smolu. Poradí sa teda pána farára a povie mu, že ponevác hradčiansky pastier len podľa slnka trúbi na kravy a ani krčmár nevie, kedy má zavreť krčmu, tomuto neporiadku tak by sa dalo odpomôcť, keby hodiny dali na väžu.

A ako si to rozmyslel, tak aj urobil.

Pánu farárovi veľmi sa páčil návrh, veď keby každý gazda čo len vrecu zbožia dalna útraty, vystaly by z toho také hodiny, že by ich celá stolica závidela a dosť ľahko by museli ku ním strážcov postaviť, aby ich dakto neukradol, lenže to je chyba, že Hradčania nie sú štedrí a tak sa boja takýchto porcií, ako korheľ prázdnej flašky. Aj vyslovil pán farár svoje obavy, že to veru ťažko pôjde, ba ak by sa Podlupka chytil z dom do domu vyberať na hodiny, dosť ľahko ho vyperú z dediny.

— Len to ráčte ponechať na mňa, — hovoril Podlupka. — Uvidíte, že to prevediem. Prosím vás, ráčte mi dať hárok papieru a udríte naň pečaf, však uvidím, čo vystane z Hradčanov.

Pán farár vyhovel jeho žiadosti a on zaraz vybral sa po pýtání, aby vybral peniaze na všetky kolieska hodín. On veru nebude hľadeť na to, čo košujú, dá aj tri spravif, len aby byly hodiny, ale zato nechcel prvý podpísať hárok, lebo kto vie, koľko podpíše Lajdák. A to je

sväté, že on, Podlupka, viac dá, čo by just teľa musel predať.

Hej, keby sa len mohol stretnúť s Lajdákom! Istotne by ho zrádnik metal, keby mu povedal, čo chce s tým papierom, s tou pečafou.

Ale vlka len treba spomenúť, zaraz je tu. Podlupka práve na to myslel, čo za oldomáš budú piť, keď hodiny prvý raz odbijú poludnie, keď ho zrazu osloví dakto:

— Kdeže, kde susedko?

Podlupka mykol sebou, keď zazrel Lajdáka. Nevedel čo má povedať a ako má začať. Veď on bol oproti hodinám, keď prišly do spomienky a tu ho máš, teraz sám zbiera na ne. Nuž ale len musel voľačo povedať. I začal hovoriť:

— Predsa by sa nám zišly hodiny. Tá väža bez hodín tak vyzerá, abo hlava bez vlasov. Ja už aj sbieram na ne peniaze, rád bych vedel, koľko vy dáte. Veď ste sa neraz vystatovali, že toľko a toľko máte. Taký pán ste! Nečaroval by ste sa s Csillaghym.

Lajdák bol trochu prekvapený. Hovoriac:

— Ba čerta? No pozrite ho, v čom kulhá? Ale však ti ja prejdem cez rozum, — myslel si.

Zatajil hnev, a len toľko povedal:

— Z tej zbierky nič nebude.

— Prečo by nebolo? Rád bych videl! — odpovedal Podlupka, pričom pomyslel si:

— Aha huncút, mrzí fa to! Aspoň raz som ti stupil na otlak.

— Preto nebude z toho nič, — odpovedal Lajdák, — lebo ja nedovolím, aby voľakto v Hradci na väžové hodiny žobral.

— Rozkážeš ty psovi, ale nie mne, — vrazil Podlupka, ktorého reč Lajdákov veľmi dopálila.

— Veru, že nebudeš žobrať. Netrep! Ja sám kúpim tie hodiny.

— Tyyý?! — vykrikol Podlupka.

Keby bol hrom udrel blízko neho, nebol by sa tak naľakal, ako toho slova. Veď ak Lajdák pravdu hovorí, ak ozaj ztratil rozum a vykoná tú hlúposť, že sám dá zpraviť tie hodiny, tak on, Podlupka, nemá viac čo hľadať v Hradci. Veď koľko razy len pozre na väžu za každým bude musieť hrešiť tak po husársky. Ako by aj nie! Príde mu na rozum, ako ho previedol ten naničhodný liberant. No, tú haňbu nezdrží, radšej ujde svetom.

Ale dosť ľahko, že Lajdák len nadarmo mele papulou. Veď hovorí je ľahko. Za jeho táraniny liberálne ani jeden hodinár nespraví hodiny. A potom, nejedol mydlo, aby vyhodil tristo zlatých.

A veru Lajdák nešpasoval. Čistú pravdu povedal.

— Poď so mnou na faru, — povedal Podlupkovi a keď sa ten zdráhal, chmatol ho za golier a pratal sebou.

Tam potom povedal pánkovi, že neni treba žiadna sbierka, lebo že on sám kúpi tie hodiny a na závdavok zaraz zložil päťdesiat zlatých.

To je už potom reč! Viac hodné, ako Podlupkov papier spolu aj s pečafou.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Kráľ v tábore. Jeho veličenstvo dňa 19. júna ráno prehlíadal v Brucku 50. peší pluk, na čo popoludní bol dvorný obed, na ktorom kráľ oslovil viac uhorských a rakúskych hodnostárov.

Kráľ od nadžupana stolice mošonskej Nagya pýtal si vysvetlenie o vystahovaní. Hlavný župan poznamenal, že vystahovanie značne klesá, načo kráľ vyslovil tú svoju žiadosť, aby tento radostný stav badateľný bol na všetkých stranách krajiny.

— Vystahovanie je často len choroba! — povedal jeho veličenstvo kráľ.

Vystahovalecký dozorca Ilosvay na otázku kráľa oznámil, že zo Zadunajska vystahovalo sa asi osemtisíc osôb. Pohraničná polícia, hovoril Ilosvay, už i posiaľ dala odšupovať tisíce vojopovinných ľudí na ich príslušné miesto.

— Vystahovalci idú na Hamburg? — pýtal sa kráľ ďalej.

— ano, ale zväčša smerom ku Anversu.

Na ďalšiu otázku kráľa Ilosvay povedal, že vystahovalci idú vo veľkom počte aj na Fiume. Od podžupana dozvedal sa kráľ na výsledok assentírky. Keď kráľ počul, že výsledok je dosť obstojný, poznamenal:

— Nuž tak náhradní rezervisti čoskoro sa môžu navrátiť domov.

Jeho veličenstvo dňa 20. júna ráno prehlíadal 4. bosensko-hercegovinský peší pluk, 5. dragónsky pluk a 3. ulánsky pluk a vyslovil ich vodcom svoje uznanie. Pozdejšie kráľ na osobitnom dvornom vlaku odcestoval späť do Viedne.

Zdravotný stav pápeža. Všeliako rozpisujú sa noviny o zdravotnom stave svätého Otca. Píšu, že chorľavie a že z tej príčiny presťahuje sa z Vatikánu do Castलगondolfo. Dľa chýrov však vatikánskych Pius X., vynímajúc slabosť s vysokým vekom spojených, cíti sa dobre a na opustenie Vatikánu ani nemyslí.

Knieža-primas Uhorska. Kardinál knieža-primas Klaudius Vaszary cez letné mesiace zdržuje sa v Balatonfürede a z ťažkej nemoce, v ktorej takmer cez celú zimu ležal, celkom sa zotavil. V spoločnosti vysokého hodnostára cirkevného nachodia sa: vysvätený biskup dr. Medard Kohl a kanonik Marek Berger.

25-ročné kňazské jubiläa. Dňa 24. júna slávil kňazské jubiläa: Julius Kern, markušfalvanský; Jozef Dónay Bobrovský; Ján Csumitta, ó-lublanský a Jozef Bonk, alsó-lipnický farár.

Povodeň na panstve dediča trónu. Na panstve korunného princa Franca Ferdinanda v Konopišti pustošila predošlý týždeň povodeň. O povodni z Prahy sdeľujú: V noci z nedele na pondelok bystrické jazero ná-

sledkom pretrhnutia oblakov sa rozvodnilo a prelomilo hate. Voda obrovskou rýchlosťou valila sa do konopišského jazera, kde pretrhla násyp a zaliala park dediča trónu. Voda sa valila tak prudko, že strhla železné mosty a vyvalila prastaré duby. Povodni padly v obeť bohužiaľ i ľudské životy. Že koľko ľudí zahynulo, to posavď ešte nevedia. Škoda činí vyše 100.000 korún. Na uľavenie biedy núdznych zaviedli sbierku. Dedič trónu istému novinárovi sám rozpovedal, ako pretrhla voda násyp konopišského jazera:

— Asi o 5. hodine ráno zobudil som sa na obrovský rachot. Šiel som do zahrady a videl som, že voda jazera zdvihla sa asi o štyri metre a že vlny veľkou silou bijú do násýpu. Stavby otvorit pre obrovský tlak vody nebolo možno. O krátky čas násyp v dĺžke asi pätnásť metrov sa pretrhol a voda za niekoľko minút zaplavila celú zahradu a obkľúčila budovy. Len ku kaštielu sa voda nedostala, lebo stojí na kopci. Voda potom zaplavila i okolie, takže veľa rodín muselo ujsť. Bez prístrešia ostavších ľudí dal som ubytovať v prázdnych budovách panstva.

Chýry zo spišského biskupstva. Ján Vjecha preložený je z Letanoviec za kaplána do Popradu; Florian Tomanek z Popradu do Markušoviec; Hanuška z Markušoviec do Kubachu; Jakub Petrášek z Kubachu do Harhova; Andrej Oravec z Kluknavy do Liskovej; Štefan Mnohel zo Švábovíc do Kluknavy; Ján Dornik z Lokce do Zázrivej. — Novovysvätení ale sú poslaní: Andrej Farkaš do Lokce; František Fehérpataky do Letanoviec; Štefan Schultz do Podvilka; Viktor Blahunka podjahaň zostane v biskupskej kancelárii; Štefan Kofrit zo Zázrivej poslaný do Ružbachu; novovysvätený Jozef Novotný do Námestova za mladšieho kaplána, starším kaplánom ale je Jozef Hohol. — Martin Pazúrik, horlivý pán farár zo Stankoviec a neunavený rozširovateľ arcibraterstva, napravujúceho bohorúhačstvo a znesväcovanie nediel a sviatkov je vymenovaný za dekana. Bob ho živ! Srdečne želáme!

Bieda v Hornej Orave. Dňa 17. júna bola veľká povodeň v Hornej Orave. Najviac trpia nasledujúce obce: Pekelník, Oravka, Jablonka, Zubrica, Lipnica a Chyžné. Príval narobil veľkej škody. Cesty pokazilo, povymývalo, mostky zabralo, lúky s trávou zamúlilo, stromy v horách povyvalovalo, úrodu na mnohých miestach pokazilo. Kde-tu lúky a zeme tak vyzeraly, ako nejaké malé more. Ubiedený ľud nová bieda zastihla.

Nový mešťanosta v Budapešti. Dňa 19. júna v mimoriadnom valnom shromaždení právomocenstva Budapešti mestského radcu dra Štefana Bárczyho zvolili za mešťanostu hlavného mesta. Volebný boj bol veľmi tuhý. Z pomedzi 400 členov výboru odhlasovalo 353. Ešte jakživ toľkoto výborníkov nehlasovalo odrazu na volbe mešťanostu. Dr. Štefan Bárczy dostal 195, Ladislav Sipőcz 143 a Július Kún 15 hlasov. Dr. Štefan Bárczy dostal teda pri hlasovaní absolútnu väčšinu a tak hlavný mešťanosta Koloman Fülepp dra Štefana Bárczyho vyhlásil za právoplatne zvoleného mešťanostu hlavného mesta Budapešte.

Spolok Marta v záujme slúžiek. Hlavnomestký «Spolok Marta» uzavrel smluvu so správou štátnej detskej útulne, že ako opustené vyhlásené dievčatá, o ktoré sa útulna do 12. roku starala, spolok prevezme, Spolok 12-ročné dievčatá umiestni u spoľahlivých rodín. Dievča slúžilo by za tri roky bez platu jako učeň. Spolok by šatil dievča a gazda by mesačne platil spolku jednu korunu, ktoré peniaze by spolok zúrokoval pre dievča, Keď dievča ostane 15-ročné, spolok od sirotskej stolice zado- váži si tútorské právo a tak dievča do 24. roku veku svojho bolo by pod tústorstvom spolku. 15-ročným diev- čaťom potom najdu miesto a pokým by im našli miesto alebo by odišli zo služby, postará sa o ne spolok. Spo- lok ponecháva si právo, aby sa mohol časom presvedčiť, ako zachádzajú s dievčatmi, či im nedajú konať fažku a namáhavú prácu. Kde by sa to stalo, tak dievča spolok bez výpovede vezme zpät. Krem toko spolok postará sa i o duševné vzdelávanie dievčat. Spolok svoje účinkova- nie začne dňa 1. októbra a predbežne umiestni 30 diev- čat. V páde sa táto akcia podarí, o pár rokov otázka slúžiek bola by riešená.

Chýry z Oravy. Dňa 15. a 16. júna bola assentírka v Trstenej. Z trstenského slúžnovského okresu sa málo rekrútov dostavilo. Všetko je vo svete, zvlášte v Amerike. A z tých, čo sa ku assentírke dostavili, asi 60 odobrali. Z tých veru nezbohatnú regimenty. Tak málo preto odo- brali, lebo ostatní neboli súci. Všetko slabé, vysilené, prelumpované, nakazené otravou pálenčiska, duchom krémy. Pijanstvo, muziky, tance a nočné túlania odoberajú silu, ale i hodnosť stavu mládeneckému. Keď ich tak málo odobrali, bude málo dievčat plakať, krémári málo schudobnejú a husličkárom bude treba málo strún. — V Tvrdošíne veľká voda pokazila kapustné hrady, Musia znovu kapustu sadíť. — Dažde veľké a dlho trvajúce. Vody ohromné. — V Nižnej pohorelci slabo sa stavajú. Nemajú odkiaľ. Jest málo dobrodincov. Ludia terajšieho veku sú málo milosrdní. Na pijatiku, pálenku a pivko majú, čo z komory ostatné zrnko predajú, ale na milo- srdenstvo niet ani haliera. — V Trstenej sa most ide zrútiť, podstavený je troma kolíkami. O novom moste ani slychu, ani chýru.

Amerikán. Nedávno prišiel do Veľkej Slatiny (stol. trenčianska) ku vdove Anne Dvorskej, ktorej syn je v Amerike, istý neznámy človek a vydal sa za istého mly- nára z Dubnice. Prišiel vraj práve z Ameriky, kde bol spolu v robote s Jozefom Dvorským, synom menovanej vdovice a doniesol od neho pekné pozdravenie. Hovoril,

že Jožko poslal i jeden kufrik so všeliakými darmi, ale že kufrik nechal doma v Dubnici, lebo je fažký a že sú v ňom i peniaze. Rozpovedal ďalej i to, že sa s Jožkom usrozumeli v tom, že si on, Amerikán, vezme za man- želku jeho sestru. Matka pravda s radosťou k tomu pri- volila a hneď bolo i veľké hodovanie. Za dva dni sa náš Amerikán pobavil u vdovice už ako u svojej svokruše. Rodinka sa tiež sišla ku pocte mladoženicha, Amerikána, ktorý im vyprával, že jaké gazdovstvo má on v Dubnici. Medzi iným spomenul i to, že má i teraz na predaj deväť prasiec. Rodinka mu na tieto hneď dala i závdavok, kto 2, kto 4 koruny. Po hostine sa konečne náš Amerikán vybral domov spolu i so svojou budúcou polovičkou, ktorá šla s ním pre kufrik z Ameriky donesený. Prišli do Teplíc a tu prišlo Amerikánovi na um, že ho Jožko prosil, aby mu tu kúpil pekné punčochy a poslal za ním do Ameriky, lebo že tam vraj také kúpiť nemožno. Samo sebou rozumie sa, že jeho budúca s radosťou dala 4 ko- runy na punčochy. Keď sa blížili k Dubnici, náš Ameri- kán bol už natoľko ukonaný, že ďalej pešky nemohol viac pokračovať v ceste. Na to si teda sadol, pošlúc svoju slú- benicu, aby zašla k nemu do mlyna, dala zapriaťnuť do vozika a tak prišla preňho. Ona odišla, ale darmo hľa- dala v Dubnici mlyn Amerikánov. Takého tam neznali. vrátila sa tedy, ale o Amerikánovi už nebolo ani chýru, ani slychu. Až na stanici v Trenčianskej Teplej jej pove- dali, že jeden taký človek práve pred štvrt hodinou vy- sadol na vlak. Tak sa vrátila domov smutno, oplakávajúc svojho ženicha a budúcnosť, ktorá sa jej tak ružovou ukazovala. — Budme opatrní a nesadajme na lep prefí- kaným švindlerom!

Ozbíjaná železničná pokladnica. Z Miškovca ozna- mujú, že minulý týždeň v Erdöteleke neznámi páchatelia vylámali a ozbíjali železničnú kassu. Vlamači ukradli viac peňazí a veľa železničných karát. Páchatelov žandarmeria stopuje.

Osudná zvada. Z Lučenca sdeľujú, že v obci Di- vényoroszi (stolica novohradská) krémár Jozef Korányi povadil sa so svojim dospelým synom. Krémárova man- želka chcela ich rozdeliť, v tom ale klesla a zomrela. Pravdepodobné je, že od veľkej rozčulnosti porazilo ju na srdce.

Zmizlá ženská. V Krompachu vo Spisi zmizla jedna 52-ročná na rozume trochu pomätená ženská. Volá sa Helena Schloszar. Kto ju najde, terajšie bydlie jej oznámi, alebo ju k obecnému úradu v Krompachu doprovadi, do- stane všetky jeho útraty nahradené.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provodzo- vanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú užernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý po- stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie po- trebná, potrebuje sa len lacné uhadnovnerie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Nová fabrika v Trenčíne. Písali sme, že jedna francúzska spoločnosť založiť mieni fabriku na tkaniny v Trenčíne. Včul už vyjednáva so stoličnou vrchnosťou v záležitosti postavenia tejže fabriky. Firma žiada 19 katastrálnych jutár zeme, baňu na kameň a piesok, 100.000 korún podpory a na 25 rokov oslobodenie od dane. Mesto Trenčín náklonné je prijať podmienky francúzskej firmy, ale jej chce dať len 50.000 korún podpory. Francúzska firma založila by účastinársku spoločnosť s kapitálom 2 a pol milióna korún. Má sa za to, že vyjednávania skončia sa s prajným výsledkom.

Prepadol pri voľbe pre automobil. Zajímavú pravotu bude pojednávať najbližšie jedon parížsky súd. Istý kandidát, ktorý prepadol pri posledných vyslaneckých voľbách, zapravotil jednu spoločnosť, ktorá požičiava automobile, lebo vraj pri voľbe prepadol len pre zlý automobil. Kandidát sa žaluje, že už od 28 rokov zastupoval na sneme ten okres, v ktorom teraz prepadol. Ponevác mal silnú stranu, mohol úfať, že aj teraz ho zvolia za vyslanca. Ponevác ale pred voľbou kandidát musí pochodiť všetky obce svojho okresu a ten kandidát zvíťazí najistejšie, ktorý najrýchlejšie vie pochodiť všetky obce, on si teda vypožičal od jednej spoločnosti automobil. No, spoločnosť mu požičala taký zlý automobil, že na cestách za každým musel postáť a mnohokrát aj za viac hodín trvalo, kým automobil dotisknul do voľaktorej obce, kde potom musel zapriať pred automobil kone alebo voly. Pre toto ho jeho protikandidáti, ktorí boli rýchlejší, lebo mali lepšie automobile, pred voličmi vysmiali a toto bolo príčinou jeho prepadnutia. Prepadnutý kandidát žiada teraz od spoločnosti odškodné.

Srútil sa most. Vo Fiume v stredu dňa 20-ho júna popoludní zrútil sa železničný most, nachodiaci sa pred námorníckou akademiou. Strhol ho jeden nákladný vlak. Na šťastie ľudský život nepadol v obef.

HOSPODÁRSTVO.

Paradajka (rajčina).

Prehovorme dakoľko slov aj o tejto veľmi užitočnej rastline, ktorú aj na našich stranách možno s prospechom dochovávať.

Kto chce plantu, ten nech v parenisku, alebo malú hriadku zaseje a semä so zemou tenko zasype. Semä za pár dní side, počom treba hriadku alebo parenisko polievať. Keď má malá rastlinka 4—5 lístkov, preriedime alebo presadíme ju tak, aby koreňky čo len na 10 centimetrov boli jedon od druhého. Toto je preto zapotreby, aby paradajka zhrubla a zpevnela. V máji na hradu presadíme 30—40 centimetrov vysoké planty.

Dobrá úrodu len tak možno očakávať, jestli pôdu — prv než by sme paradajku na ňu vysadili — pripravíme ak sa patrí. Ešte v jaseňi pohnojíme ju, k čomu najlepšie zodpovie miešaný trus (kompost). Dobré sú aj smeti z drevárne, smiešané so zemou. Jak je pôda hlinastá, prímiešajme k trusu trochu piesku. Takto pripravenú zem v októbri alebo novembri s rýlom — v hĺbke od 35—40 centimetrov — póprevracajme. Čím väčšie hrudy robíme, tým lepšie, však ich mrazy pomrvia. Na jar zem znovu pokopeme a čisto držíme od buriny. Paradajky, aby neskôr pod farchou ovocia nepoľahly a aby čím viac potraviny obdržaly, treba riedko a hlboko sadiť, teda na 20 do 25 centimetrov do zeme. Jedon koreň nech je na 1 meter od druhého vzdialený, medzi riadkami nechajme však ešte väčšiu diaľku. Sadiť najlepšie je po západe slnka. Presadenú plantu na druhý deň ráno okolo deviatej hodiny polejme poriadne s letnou vodou. Jak by nastala suchota, tak zakryme planty s papierovou škar-niclou, tiež často ju polievajme, lebo paradajka zdrží mokrosť. O týždeň okopávajme a o dva týždne stréme k paradajkám asi na poldruha metra vysoké kolíky na 10 cm. od bile. Slabé kolíky nič nestoja, lebo ich vietor vyvalí, čo ovociu veľmi škodí. O týždeň alebo o dva paradajky znovu okopeme a ku kolíkom popriväzujeme. Najlepší obväzok je liko (raffia) zvané. Po tomto rastlinu cez týždeň raz-dva obväzujeme a čistíme, t. j. zbytočné snietky obškľbme. Nemusi mať mnoho výhonkov. Keď už bila dosiahla poldruha metra veľkosti, odštipneme jej vrcholec. V tomto čase na spodných miestach už počína zriek ovocie. Nečakajme aby paradajky na steblo dozrely, lebo v letnej páčivosti skyslejú a ztratia ich prirodzenú príjemnú chuť. Čím paradajka prv dozrie, tým lepšie. Teda čo tu robiť? Tie hrubé listy, ktoré odnímajú od zrejúceho ovocia jak svetlo tak aj pokrm, obrthajme a len tam ich nechajme, kde ovocie nedosiahlo ešte úplnú veľkosť. Keď sú paradajky už poločervené, oberme ich a odložme na teplé a povertné miesto dolu bilou. K tomuto najlepšie zodpovie povaľa (pôjd). Tu porozkladané paradajky za 3—4 dni úplne dozrú, začim môžeme ich vyniesť na rýnok, alebo zavariť na zimu.

Kto takto zaobchodí s rajčinami, ten dorobí veľa pekného a veľkého ovocia, lenže pritom všetkom treba hľadať aj na druh (fajtu). Aj zem, určená ku pestovaniu paradajek, nenie pobočná vec. Zem k tomuto cieľu určená má byť na úslni a dostatočne vlhká. Jak by sa dala do paradajky peronospora, tak ju treba ešte pred kvitnutím prskať (kropiť) s «bordo» zvanou tekutinou.

Pestovanie paradajek spojené je síce s prácou a ustávaním, čo ale keď sa svedomite a s pozornosťou prevádza, tak za naše ustávanie odmenení budeme dobrým ovocím, ktoré keď odpredáme, tak pekný groš môžeme zaň obdržať. *Gazda.*

Zadovažujte predplatiteľov pre

«Kreštan-a»!

DOPISY.

Z Ružomberka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

My ľudáci sa tu dobre držíme. A to vo všetkom dokazujeme. Ak sa pritrafí nejaká pravota, to si len zajdeme k našim katolíckym ľudovým fiškálom, jeden ide ku Niklovi, druhý ale k Štefčekovi. Do sklepu tiež len ideme k takým, ktorí sú naši, ako Šipos a Karol Hradský. Týchto dvoch neradi vidia z národnostnej strany. A síce preto, že nemajú v sklepe na predaj biely pellendrek a červenú pomádu. — Ak nám dakedy pride chuť mäsa si zapapkať, to si len zajdeme k tým, ktorých nerád vidí luteránsky «Slovenský Týždenník». Týmto novinkám a jejich privržencom veľmi zavadzajú u nás naši ľudoví mäsiari: Ferko Vlkolinsky, Janko Mastiš, Leopold Hatiar a Karol Kňazovický. — Milán, kováč, ľudákom dobre pokuje, — Krajčír Jozef Hajdóci nám ľudákom tak šaty robí, jako by boli na nás uliate; národniarom ale keď šije, to sa mu vtedy vždy ihly lámu a nožnice krivo a to ešte i tupo strihajú. — Ak sa kde-tu chceme zabaviť a horúčosť ochladíť, vnideme si do nášho hotela k nášmu Marcellovi a tam potom sa zabavíme, poshovárime, len «Kreštan» chýbuje medzi nami, na budúco si tohto žiadame. Marcella prosíme, nech sa o to postará.

Na tento môj dopis sa hádam nahnevá luteránsky «Týždenník»? Nuž ale preto nič. Prosím Pána Redaktora, nech tam povie tomu «Týždenníku», aby sa do nás Ružomberčanov nemiešal. Nech si tam v Budapešti sedí. Nech sa tu po našom meste netúla. Nás ľudákov nebudú tí učiť, čo novinky píšu — ako môj otec hovorieval — s kolomažou!

Volič.

Ružomberok

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Mnohovážny Pán Bedaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

V našom meste ustavične v nepokoji žijeme, ako nám liberáli dali sem Hlinku za farára. Najprv začal v kruhu katolíckom balušiť, domnievajúc sa, že sa mu my mešťania, ako židia zlatému teľatu na pustatine, klaňajú budeme, zas pri voľbe reprezentantov zbalušil úbohých mešťanov, v noci kortešujú po domoch za Greguša, ktorý vie síce veľmi kričať, ale sa toľko rozumie do mestských záležitostí, ako hus do piva. Lež zle sa mu vodí, kruh ho nechcel za predsedu a stolica voľbu na výborníkoch zru-

šila. — On Jančekovskú dynastiu chce utvoriť v Ružomberku, ale i tu sa veľmi preráta. Jančekovci, ako múdri obchodníci, všade len kšeft hľadajú, či oni tehlu miesia, či ľudia na koni shánajú na processie hlinkovské, či švabalky strúhajú, či sa dajú naháňať od Stankovancov pri processii, im to do kšeftu padá a keď im toto balušenie s Hlinkom na kuchyňu nič nedonesie, prví budú, čo sa proti Hlinkovi obrátia a možno i konto mu podajú na ovos, koľko kôň zožral, keď na ňom chodili svet balušif.

Jako vyprášily ženy stankovanske tú buričskú processiu z Ružomberka, o tom vám písať neidem.

My sme tu presvedčení, že sa tu veci za jeden mesiac prevrátia, najmä vtedy, keď už bude 79-percentová príťažka Ružomberčanom a uličanom do porciových knižiek vpísaná.

V uliciach natoľko štváli Hlinkovci ľudia, že 4—5 detí sa na zkušku dostavilo, slúžnovský úrad zaslúži preto len pochvaly, keď na Bielom Potoku majáles pre deti rozprášif dal, lebo kde niet školských detí, tam ani školský majáles nemôže byť. To mala byť len hlinkovská demonštrácia pod menom majáles.

My nášho pána rychtára držíme za svedomitého človeka, ale to veru pochopiť nevieme, ako môže trpeť, aby sliachanských chlapcov pán farár vo fare vydržiaval, ktorí kazia izby, treba ich okurovať z mestského dreva, znepekujú pánov kaplánov. Prečo pán Hlinka, keď miluje Černovcov, nevezme odtiaľ chlapcov do fary. My sme veru faru pre sliachanske deti nestavali.

Národovci v «Slovenskom Týždenníku» a v «Katolíckych Novinách» upomínajú Ražomberčanov, kde majú kupovať, ku komu sa majú obrátiť. Ja na to len to poviem, zo skúsenosti, že veru národovci sú najdrahší, či je to kupec so strovou, alebo so strižným tovarom, či je to fiškál alebo lekár. Sama Jančekovská dynastia dokazuje to, jejich fiškál je dr. Hiller, izraelita, oni Slovák-národovca za fiškála nechcú. Nápadné je, že kupcov so strižným tovarom neodporúčajú. Mnohí to tak vysvetľujú, že národovci složia o krátky čas čierne obleky a strknú na seba halieny a krpce a tak zbytočný je potom sklep so strižným tovarom.

Tá haliena a krpce, to jest sedliak, sú Hlinkovi a jeho spoločníkom len toľko, ako murárovi reštovanie, aby vyššie murovať mohol, keď mu je netreba, ho zvalí, odhodí. Pri predostatnej voľbe veru Hlinka odkopnul Belanov, Vlkolínčanov a Černovcov, keď ich zapredal a stal sa liberálom, aby sa k ružomerskej fare vydriapať mohol.

My mešťania sme presvedčení, že tí poblúdení ľudia sa precitnu a p. Hlinka že o nedlho z reštovania svojej pýchy veľmi hlboko padne.

Z Ábrahám (prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Ábrahám je filiálkou Majcichova. Však nezadlho stane sa samostatnou farnosťou, a to z dobročinnosti istej ro-

diny Ondreja Horvát a jeho manželky Márie rod. Čambál, ktorí žiadnych dietok nemajú, svoj značný majetok dali v obeť Bohu a zanechali ho na faru. Už od roku 1904. máme tu miestneho kaplána pána Antona Brázda, ozaj horlivého kňaza, ktorý jak duševne, tak i hmotne otcovsky sa stará o ovečky jemu zverené. Aby sa ľud poučoval a zimné večere osožne a nie u Jakuba pri tej pekelnici strávil, založil «Kruh Katolícky», do ktorého naši občania usilovne chodia, vyjmúc niektorých zaslepencov, čo viac veria židovi, ako svojmu kňazovi. Naš duchovný je po každej medzi nami, poučuje nás o všeličom užitočnom a nadovšetko je udatným bojovníkom striezlivosti. Ešte nám spolkový sklep chýbuje. Úfam, že aj tento bude svojim časom. Bolo by to veľmi osožné, však sa nás tí židáčkovia už dosť nacicali.

Dňa 17. júna mali sme veľmi utešenú slávnosť. Naša mládež, ktorá je v spolku «Božského Srdca Ježišovho», poskladala sa a kúpila jednu utešenú zástavu s Božským Srdcom za 300 korún. Túto zástavu posvätil vel. p. Páter Ondrej Čambál, náš rodák. Pri tejto príležitosti mládež pristúpila k svätej spovedi a k svätému prijímaniu. Po svätej omši bola kázeň a potom processia. Vel. p. Páter zlaté semeno rozsieval v kázni, bárs by sa ujalo v srdciach našich. Boh mu zaplať! *Jeden úd kat. kruhu.*

Uljanik, Slavonia.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Ja som voľakedy tiež býval v Orave, lež pre liberálov musel som túto mne veľmi milú stolicu opustiť. Chceli mi vziať tým najnespravodlivejším spôsobom moje volebné právo a preto som im radšej z cesty vyhnul. Od tých čias však, čo som Oravu opustil, staly sa tam veľké premeny. Viem to z novin, bo na mojich cestách čítam pri príležitosti aj luteránskeho «Týždenníka» a skalické noviny, ktoré sa menujú katolícke. Týchto dvoje novin mi tak predchodí, ako stav manželský, keď luterán vezme za ženu katolíčku. Nenie z toho nič dobrého. Aj týchto dvoje novin nevedia iného len búriť ľud proti štátu, proti cirkevným vrchnostiam a nadovšetko proti kreštanskej ľudovej strane. Aby katolícky ľud oravský zviadli, chodia tam jednostajne všeliakí agenti, čo sa vydávajú za priateľov ľudu. Ľud oravský je ozaj poľutovania hodný, že týmto svodcom verí. Už aj slovenskú ľudovú stranu si založili. Nuž, drahí bratia Oravci, ja vám len toľko poviem, že to nenie žiadna ľudová strana, bo je ona proti ľudu a najmä proti ľudu katolíckemu. Vodcovia tejto slovenskej ľudovej strany — krom dvoch katolíckych kňazov — sú sami luteráni. Ja vám ale môžem povedať, aké plány majú slovenskí luteráni so slovenskými katolíckmi, bo som dlhé časy medzi slovenskými luteránmi býval. Keď čítali, čo sa vo Francúzskej s katolíckmi robí, vyskakovali od radosti, že sa to isté stane aj v Uhorsku. Tešili sa, že aj tu vezmú katolíckom cirkevné majetky a že katolícku cirkev utlačia tak, ako sa to stalo vo Francúzskej. Kto ale

takto robí, či ten môže o sebe povedať, že je priateľom ľudu? Vodcovia tej slovenskej ľudovej strany však len toto chcujú, teda sú nenie za ľud, lež proti ľudu a jejich strana je tiež proti ľudu. Priam tak ako roku 1848-ho Hurbán a farár Hodža tiež proti slovenskému a najmä katolíckemu ľudu robili, keď verbovali trhanov, prenasledovali vrchnosti a mučili národ, čo nechcel s nimi držať. Katolícki Oravci by vždy mali na to myseľ, že r. 1848. dal Hodža z Námestova a z Vavrečky 8 chlapov pri Lokci zastreliť. Takto vyzerajú tí veľkí priatelia slovenského ľudu, keď ku akej-takoj moci dôjdu. Preto drahí bratia Oravci, neverte falošným prorokom, ani luteránskem «Týždenníku». ani skalickým «Katolíckym Novinám», držte sa pevne kreštanskej ľudovej strany, toto vám radí, o toto vás prosí váš verný priateľ *Starý Oravec.*

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Katolícky oravský ľud pohoršuje sa nad «Katolíckymi Novinami». Čuduje sa, že ako to môže byť, žeby «Katolícke Noviny», ktoré také meno majú, tak nekatolícky, ba zrovna po luteránsky písaly. Pochybuje o tom, žeby to katolícke ruky písaly. Ľud badá, že tie «Katolícke Noviny» ho naozaj chcú mravne pokaziť, vieru v jeho srdci udusiť a obkradnúť ho úcty k vrchnosti cirkevnej. A tak kde zajde ten ľud? Pomaly sa mu oči otvárajú. — «Slovenský Týždenník» jednoducho hrdzou nazýva. Jednemu gazdovi priniesli «Slovenský Týždenník» k čítaniu. Prečítal ho. A čo povedal? To povedal, že ktorý katolíck chce vystúpiť z katolíckej cirkve a chce zostať luteránom, ten nech «Slovenský Týždenník» i s jeho nepoctivou sestrou to jest «Katolíckymi Novinami» len za jeden mesiac číta a bude z neho dobrý luteránko! — Hľa, tak zmýšľa ľud o tých dvoch novinách, ktoré za darmo sa trepú a ponúkajú do katolíckych domov.

Nábožní Oravci! Radím vám, nečítajte tie noviny, lebo sa pokazíte, vieru utratíte! A čo bude potom z vás? Uvidíte — lenže potom už báde neskoro! Pozor, veľký pozor! *Katolícky volič.*

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Levočským pútnikom.

Všetkým pútnikom z trenčianskej, líptovskej a oravskej stolice týmto na vedomie dávam, že správa košicko-bohumínskej železnice prosbu ohľadom levočskej púte nevyšľala, polcennú cestu nepovolila. Rozhodnutie svoje v liste zo dňa 8. júna b. r. pod č. 27.943 odôvodňuje tým, že ztrata 30—35 vozňov na levočskej stanici 2 dni darmo stojacích, prevyšuje príjem cestovnej ceny od pútnikov. Správa zo skúsenosti odvoláva sa na ten zmätok, ktorý

nastáva v tie horespomenuté 2 dni v premávke pre vozne chybujúce. — Navzdor tomuto púť do Levoče sriadim. Presvedčený som, že pútnikov levočských neodstraší to, že oni i do Levoče i z Levoče do domu celú karotku zaplatiť musia; presvedčený som, že nábožní levočskí pútnici, ktorých každoročne vodievam, i tohoto roku *navštívia milostivé miesto našej Drahej Malky, Preblahoslavenej Panny Marie levočskej*, bárs jejich cesta ešte raz toľko stáť bude, nežli minulého roku.

Pútnici v smysle horespomenutého listu *cestovať budú riadnymi osobnými vlakmi* (persónkami) *za riadnu cenu i do Levoče i zpiatky*. Aby ale žiadon zmätok nenastal a pútnici aby pohodlne v dostatočných riadnych vozňoch cestovať mohli, oznamujem: 1. prihláste sa čím skôr cestou vašich vel. pánov farárov a kaplánov u *Rim. kat. farského úradu v Gombáši, o. p. Fenyóháza (lipt, stol.)*, kolkí, ktorým vlakom a z ktorej stanice pohnete sa do Levoče? — 2. *Pútnici od Žiliny po Liptovskú Teplú* *bývajúci cestovať budú s tým vlakom, ktorý dňa 29-ho júna večer o 9. hod. 20. min. pohne sa zo Žiliny a do Iglova príde dňa 30. júna ráno o 3. hod. 43. min. Z Iglova do Levoče pôjdu buďto peší, buďto vlakom o 8. hodine 7. min. — Tí pútnici ale, ktorí zo stanice liptovsko-svätomikuláškovej cestujú*, pohnú sa dňa 30. júna s tým vlakom, ktorí z Lipt. Sv. Mikulása o raňajšej 6. hodine 49. min. pohnú sa do Iglova a z Iglova — kde presadnú na iný vlak — prídu do Levoče o 10. hodine 55. min. — 3. Po neváč z *Habovky, Bobrovca a zo Suňavy* mnohí putujú, títo pohnú sa dňa 30. júna z Mikulása o 10. hod. 44. m. predpoludním, suňavskí ale z Batizfalu o 12. hod. 24. m. Poznámam, že — kto by sa oneskoril — môže i s neskoršími vlakmi cestovať. Každý na svoju stanicu príde aspoň o 1 hodinu prv. — Prihláste sa u horespomenutého farského úradu *do 25-ho júna*, aby o dostatočné vozne a železničné karotky zavčasu postarané bolo.

Ján Hattyár,

farár a vodca pútnikov levočských.

Spisy redakcii zaslané.

«**Nábožný Krestan**» cirkevný katolícky spevník, obsahujúci vyše 400 piesní pre organ harmonisovaných. Cena tohoto spevníka je 8 korún, s poštou o 30 halierov viacej, rekomandované v 55 halierov viacej. — Mimo tohoto dostať ešte «**Manuale**» (kancionál), ktorý obsahuje všetky celoročné obrady. — Ďalej «**Funerál**», obsahuje pohrabné modlitby latinské a slovenské, taktiež vyše 40 pohrabných piesní pre rôzne okolnosti. — Príhľasy a objednávky na všetky tu oznamené diela prijíma *Jozef Chládek*, regenschori, v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán — 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Velkú noc, Krížové dni atď., všetky s nótami zaopatrené. — Cena jedného výtisku, v plátne

viazaného s obrázkom 1 kor. 60 hal. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 kal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «**Requiem aeternam**» spevník potrebný s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavy, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahegy). Stolica liptovská.

Púť do Maria-Stein povedie sa dňa 8. júla o polsiedmej hodine ráno z jozefovského kostola. Na milostnom mieste bude slovenská kázeň, sv. omša, poobede odbavia sa litánie. V páde nepríjemného počasia preloží sa púť na 15. júla. Ku tejto pobožnosti povoláva všetkých horlivých veriacich s úctou *Vincenc Jonec*. spevár.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 26. júna.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 15'65—17'05, peštianska K 15'10—16'70, stolno-belehradská Kor. 15'75—16'70, banátska K 15'75—16'60. — *Raž*: K 12'80—13'00. — *Jačmeň*: na krm K 13'50—14'50. — *Ovos*: prvotriedny 18'80—19'40, druhotriedny 18'50—18'80. — *Kukurica*: K 13'05—13'15. *Repica*: K 28'50—28'70. — *Proso*: K 16'00—19'00.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26'40	25'20	24'00	23'00	22'00	20'60	18'60
				č. 7	7½	8	
				K	17'00	15'20	11'60

Drobné otruby: K 9'40, hrubé K 9'60.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 100'00 do 110'00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 4'00—7'60, žlté K 4'80—6'00 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 21'50—22'00, tarkavá K 15'50—21'00. — **Hrach** čistený: K 26'00 do 28'00. — **Šošovica**, veľká čistá: K 64'00—88'00. — **Konopné semä**: K 28'00—30'00. — **Lanové semä**: prima K 18'00—19'00. — **Rasca** (kmin): 70'00—71'00. — **Mak**: K 76'00—77'00. — **Ladník**: K 14'00—15'09. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** rafinovaný K 69'09 do 69'00, kockový K 70'00—70'50, žltý K 67'50—68'00 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K 47'50, fiumánsky White-Star (***) K 43'00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský (1905) K 24'00—25'00, slavonský (1905) K 28'00—29'00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 50'50—54'00, srbské (100 kusové) K 32'50—33'75.

Sviňská masť: budapeštianska K 135'00—136'00.

Slanina: vidiecka K —————, mestská 4 kusová K 111'00—112'00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141'00 do 142'00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 36'00—36'50.

Starostlivosť našich gazdín slúži k dobrému rodine!

Kathreiner Kneipp sladová káva

je tá jedinná sladová káva, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreiner dostáva príjemnú vôňu a ľúbežnú chuť bobkovej kávy.

Veľké jej, a všestranne uznané zdravotné výhody opetne uznané sú a potvrdené tými najvyššími hodnosťami vedomostí.

Pri veľkom ušporení v každom gazdovstve, každodenné požívanie jej je zvlášte pre mládež nevyslovnej ceny!

Pri kupovaní spomenut treba dôrazne meno KATHREINER a pýtať vždy len pôvodné baličky s ochrannou známkou »farára Kneipp«

!!! Vyznačenie prvej odmeny !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Úplná záruka za dokoálu mlať'bu! — Cenník na žiadosť franko.

Najdokonalejší a najjednoduchší mlatebný motor stroj. Lahko k vedeniu bez strojníka. Cieľom rozšírenia týchto najnovších strojov vymenajú sa staršie parostroje — Odporúča s úplnou zárukou svoje benzinnomote k vystrojeniu mlynov a priemyselných podnikov taktiez

elektrické benzinlokomobi mlatebné stroje
s dvojným vystrojením k čisteniu. Jedine jestvujúca novota! Samoučinkujúci, dozorný a bezpečný ventil. Osobitná trieda hospodárskych strojov: parostroje, mlyny, rajtáre, mlatidlá, sejestroje atď.

O nedostížnej viteinosti motor mlatebných strojov dopytať sa možno u p. barona Jozefa Kemény: Maros-Németi (Erdély), u p. Jána Nagy, Beleg.

Najistejší lacny obchod. ————— Najistejší lacny obchod.

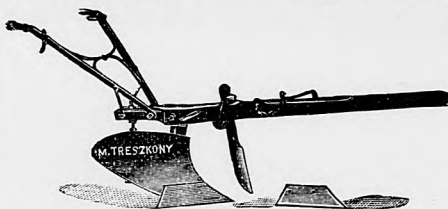
Dôležité! Neprehlédněte!

Každý muž učí svojej žene radost, keď kúpi sukne lodenové

ktoré v rozličných vzoroch a farbách dorába a 1 kus od 60 65, 70 kr. s dobiereku posielá

Tkalcovňa ADOLFA JELINEKA
v LISKU p. Jimramov, Morava.
Jediná firma toho druhu Vzorčky zdarma a franko!

Páni hospodári!

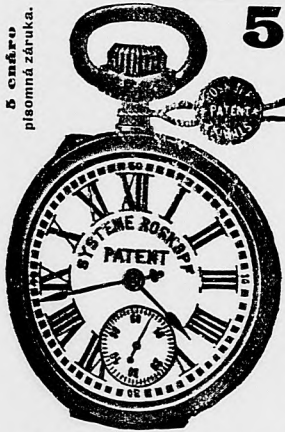

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznanie hospodárske stroje

ako: mlať'čky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkové atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitecs).

Ti páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

5 korun! Šijáce Stroje.

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákryvkou opravdive emailovanou (nie papier) s ochrannou olovennon známkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnír pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) s pozlácenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podla garancie od 10 zl. až do

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 312 **Aloja Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každemudarmo.

probované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. Vo futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Záměna dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky. Zasiela sa s počtovou dobiereku

Ján Konrád prvá dielna hodín Brúx 425. (Čecky). Bohato vystavený cenní vyše 1000 vyobrazením potiela sa na žiadosť bár komu zdarma.

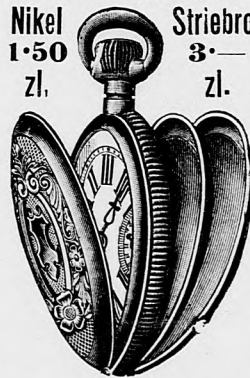
Žiadajte si cenník
Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD
l. hodinová fabrika a exportní obchod
BRÚX No. 1233. (Česko.)

Oznamy príjima administrácia

„Krest'ana“
BUDAPEŠT,
Szentkirályi-ül. 28/a.

Nekupujte si hodinky.

Nikel 1.50 zl.
Striebro 3.— zl.

kým ste moj 1200 obrazov obsahujúci cenník všemožných hodín a ineho tovaru zo zlata a striebra nevidel. Už za 1 zl. 50kr., môžete dostať dobré nikové alebo ocelové hodinky s písobnou zárukou dobrého chodenia na 3 roky. Opravdivé strieborné hodinky 3 zl.; 14 karatové zlaté hodinky 8 zl. Pancelova strieborná retiazka 90 kr.; 14 karatová zlatá pancielová retiazka 10 zl.; 14 kar. zlaté prstienky, alebo zausnice 2 zl. Pencilové hodiny 2 zl. 80 kr.; kukučky hodiny 2 zl. 50kr.; budičky 1 zl. — Za nezopovedné navratia sa penaze. — Rozposiela s počtovou dobiereku:

Max Böhnel hodinár

Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Vo vlastnom dome.)

Najväčšia a najstaršia firma, založena 1840. Vyznačenie: „Grand Prix“ a veľká medaila. Treba žiadat' moj cenník s 1200 obrazmi zdarma a franko.

Ktorá kosa je najlepšia? pýta sa mnohé kosa probujúci a mnohokrát zklamaný hospodár. Na toto odpovedáme dla našho presvedčenia: **najlepšia kosa na svete je**

General Dewett kanonovej ocele kosa

Ohranná známka.

Ktora sa shotovuje zo zvláštnej kanonovej ocele z miešani nejšlachetnejších kovov složenej a odborne uneleckym spôsobom dvojnásobne stúženej, tak že vlastnosť vytravalost jej nachodí sa na tom najvyššom stupni a premáha všetko možné tohoto odboru.

Spôsob dorábamia kôs toboto odboru je tajomstvom fabriky, následkom čoho ľahkosť, trvácnosť a ostrosť takejto kosa sú počudovania hodné.

Atresa Pánu Pavlovi Sohr Szill 13. číslo (Stol. Somogy.)

kam vsetkým na general Dewett kosa požádným dopisovaním a objednaním treba sa obráť. — Pri objednaní 5 kusov kôs počtov. útraby platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí počtové úraty a pripojuje jednu kosa na pridavok zdarma. — Za každú kanonovej ocele kosa prejma sa dobrotánie, nezodpovedná kosa vymieňa sa dobrou kosou kanonovej ocele (zo skusenosti ale vieme, že medzi tisíc kosmaiani jedna je nie zlá.)

General Dewett kosou kanonovej ocele na 250—300 krokov može sa kosíť po jednom ostrení, jedno kuvanie dostatočné je na viacej dni. General Dewett kosa, kanonovej ocele, zasíela sa ku ruce chlapa sostavená nakuvaná a vyprobovaná.

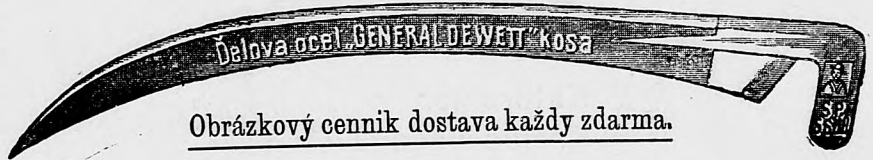
Pri General Dewett kose z kanonovej ocele odberateľ nemá žiadného riska bo nezodpovedná kosa zamení sa za dobrú.

Preto nech nikto kosa od nikoho neobjednáva a nekupuje, kým neurobil probu s kosou General Dewett'a z kanonovej ocele. A sme o tom presvedčení, že kto ráz robil s takouto kosou inéj kosa nikdy do ruky nevezme.

Sbiratelia objednavateľov maju zvláštne vyhody. — Hárky k sbieraniu odberateľov a iné tlačivo su pre bár kobo na pohotove Cennik nech si každý na dopisničke pyta. Ceny Generále Dewett kôs z kanonovej ocele:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.	110 cm.
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.	1 zl. 50 kr.

Diadal nákovie, striebro ocelova nákova a kladívko pár za 85 kr. Amerikánska osielka, ku Dewett kose najlepšia 20 kr. Zvláštna Novota: Privilegovaná užva na kosa 1 kus 20 kr., 10 kusov 1 zl. 50 kri Britva diamantovej ocele so zarukou pat rokov 1 zl. 50 kr. pekná schránka britvy darmo.

Obrázkový cennik dostava každý zdarma.

K povšimnutiu: aždý kúsok mydla s meno **SCHICHT** čistým, a slobodný je každej škodlivej látke.

Schicht-myddlo!

(ináč jeleňa, alebo myddlo klúča)

je to najlepšie k upotrebovaniu
to najlacnejšie ku čisteniu šiat
a umyvaniu každého spôsobu.

Záruka: 25.000 korún platí firma Juraj Schicht v Aussigu bárskomu, čo je v stave dokázať, že myddlo s menom Schicht obsahuje v sebe dajakú škodlivú miešaniinu. 274/l.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.